

Asia: VN/12724/2021

YK:n pääsihteerin esitys Wienin tieliikennesopimuksen 1 ja 34 (bis) artiklan muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Wienin tieliikennesopimuksen 1 ja 34 (bis) artiklan muutosehdotus on merkittävä ensimmäinen askel ajoneuvon automaatiojärjestelmää ja kuljettajaa koskevassa kansainvälisessä sääntelykehyksessä. Ehdotuksen mukaan vaatimus, että jokaisella liikkuvalla ajoneuvolla tai ajoneuvoyhdistelmällä on oltava kuljettaja, katsotaan täytetyksi, kun ajoneuvo käyttää automaattista ajojärjestelmää, joka noudattaa kansallisia ja kansainvälisiä teknisiä vaatimuksia sekä kansallisia liikennesääntöjä.

Muutosehdotuksen hyväksyminen käynnistää kansallisen lainsäädännön tarkastelun ja kehittämisen. Ajoneuvon hallinnan vastuukysymykset eri tilanteissa ovat keskeisiä määrittelyn kohteita.

Liikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta ylläpidetään eri oikeudellisin toimin. Tieliikennelaki puhuu tienkäyttäjistä, jolla tarkoitetaan jokaista, joka on tiellä tai kuljettaa sillä olevaa ajoneuvoa tai raitiovaunua. Rikoslain 23 luku käsittelee liikennerikoksia ja kohdentaa toimenpiteet tienkäyttäjiin sekä kuljettajiin. Pohdittavaksi tulee, voidaanko automaattinen ajojärjestelmä rinnastaa tienkäyttäjäksi, jolloin sitä koskevat suoraan laissa säädetyt velvoitteet ja määräykset.

Miten ratkaistaan vastuukysymykset, mikäli liikennevahingon tai -onnettomuuden sattuessa ajoneuvon hallinta on ollut automaattisella järjestelmällä tai automaattitoiminto on toiminut virheellisesti? Tässä yhteydessä tulee pohdittavaksi vakuutusalan lainsäädännön kehittäminen kuten myös tuotevastuulaki.

Tieliikenteen automaation turvallisen käyttöönoton edellytyksenä on käyttäjien tietoisuuden ja osaamisen kehittäminen kohti vastuullista liikennekäyttäytymistä. Niin kuljettajakoulutuksessa ja -tutkinnossa kuin myös ammattikuljettajan osaamisen hallinnassa on otettava huomioon automaattisen järjestelmän vaikutus kuljettajan rooliin. Automaation kehittyminen muuttaa kuljettajan tehtävää uudessa toimintaympäristössä.

Tieliikenteen automaatio asettaa meille lukuisia, vielä avoinna olevia kysymyksiä, jotka tulee ratkaista tulevassa lainsäädäntötyössä yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että sekä kansainvälisessä että kansallisessa yhteistyössä kehitetään sääntelyä, joka selkeyttää velvoitteiden ja vastuiden kohdentumista uudessa toimintaympäristössä ja samalla edistää vastuullisen liikennekulttuurin muodostumista. Automaattisten ajojärjestelmien kehittämiseen, ylläpitoon sekä hyödyntämiseen liittyvien toimijoiden roolit sekä niihin liittyvät oikeudet, vastuut ja velvollisuudet tulisi määritellä. Automaattisten järjestelmien algoritmien läpinäkyvyys on tärkeää toiminnan eettisyyden varmistamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto korostaa tietosuojan, tietoturvan sekä kyberturvallisuuden merkitystä automaation sääntelyn kehitystyössä. Ihmisen ja koneen välisen vuorovaikutuksen läpinäkyvyys edistää myös käyttäjien luottamuksen kehittymistä automaatiota kohtaan. Turvallisen automaation perustana on riittävät testaus- ja koemenettelyt sekä hallitut hyväksyntämenettelyt. Automaatiolla on tärkeä rooli tieliikenteen turvallisuuden edistämisessä.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotuksen hyväksymistä.

Metsälampi Susanna
Liikenne- ja viestintävirasto